

*Харченко Л.П.
Київський національний економічний університет*

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Із впровадженням в навчальний процес сучасної телевізійної техніки: відеомагнітофонів, відеокамер, телевізорів, комп'ютерної техніки та їх комплексів, зокрема, телевізорів-відеомагнітофонів, значно покращується та полегшується процес і використання наочності. При цьому створюються сприятливі технічні та педагогічні можливості для дидактичного препарування відеоматеріалів (відеофільмів, телепередач, відеозаписів) та вирішення низки організаційних проблем.

Відеоматеріали містять надзвичайно великі дидактичні можливості: найбільш вірогідне відтворення та глибоке розкриття явищ, процесів, подій; яскрава емоційна виразність та дієвість, можливість організувати й утримувати стійку увагу студентів.

Але, незважаючи на це, відеоматеріали, як і інші аудіовізуальні засоби, не повинні замінити живе слово викладача. У будь-якій навчальній ситуації дидактична техніка та інші засоби навчання завжди повинні підпорядковуватись педагогічним та методичним задумам викладача.

Відеофільми багатогранні за дидактичною спрямованістю, за метою і формою подачі навчального матеріалу. Вони можуть використовуватись на заняттях для стимулювання, активізації пізнавальної і мовної діяльності студентів; для викладу нової навчальної інформації та її пояснення; для повторення вже вивченого матеріалу, для виконання самостійної роботи тощо.

Зміст відеоматеріалів може бути новим, або ж знайомим, але поданим з інших, незвичайних для студентів позицій. Завдяки запровадженню особливої манери спілкування (не офіційно-ділової, а довірливо-інтимної). способів драматизації сюжету, емоційно-художньому оформленню відеофільм, розширює пізнавальні інтереси студентів, забезпечує глибше запам'ятовування матеріалу, дає можливість побачити нові грані того явища, що підлягає засвоєнню.

Відеоматеріали (відеофільми, відеозаписи, телепередачі) на уроках іноземної мови можуть виконувати функції ілюстрації до навчального

матеріалу, посібника для самостійної роботи, джерела нових знань і уявлень тощо. За допомогою відеоматеріалів викладач визначає найефективніший метод засвоєння навчальної інформації, а студенти за допомогою додаткового джерела інформації поглиблюють свої знання. Використання відеофільмів на уроках іноземної мови не тільки полегшує сприймання навчального матеріалу, художніх творів, а й робить доступнішим, глибшим їх аналіз, полегшує емоційну реакцію.

Виховання стійкого пізнавального інтересу за допомогою відеоматеріалів під час вивчення навчального матеріалу проходить успішно, якщо враховуються усі фактори, що сприяють його збудженню та розвитку. Зокрема ставляться завдання на виділення ознак різного ступеня важкості, відоме пов'язується з маловідомим, новий матеріал пов'язується з уже вивченим. Ґрунтовні знання з даної теми студенти одержать тоді, коли забезпечуватиметься цілеспрямоване керівництво пізнавальною діяльністю з боку викладача. Найважливішими прийомами засвоєння навчальних відеоматеріалів можуть бути: формулювання теми та основного змісту навчально-пізнавального завдання заняття; визначення змісту роботи за матеріалами відеофільму; знайомство із завданнями і запитаннями, які закладені в їх структуру.

Проблема самостійної роботи у навчальному процесі досліджувалась ученими-дидактами, такими як Н.Г.Дайрі, Е.Я.Голант, Б.П.Єсіпов, П.І.Підкасистий та інші.

Самостійна робота студентів під час вивчення іноземної мови має вагоме значення. Адже на подібних заняттях розвиваються такі мисленнєві операції як аналіз, синтез, порівняння тощо. Самостійна пізнавальна діяльність студентів під час використання відеоматеріалів здійснюється у процесі самостійної роботи, яка розглядається як дидактичний засіб навчання, за допомогою якого викладач організовує діяльність студентів як на заняттях, так і при виконанні домашніх завдань. При цьому навчання здійснюється під опосередкованим керівництвом викладача, що створює сприятливі умови для самостійних розумових операцій, самостійного орієнтування у навчальному матеріалі і дає змогу працювати в індивідуальному темпі. Завдяки цим специфічним рисам самостійна робота з допомогою використання відеоматеріалів активізує мислення студентів, допомагає свідомому і міцному засвоєнню знань, формуванню вмій і навичок із самоосвіти, розвиває їхні пізнавальні здібності.

Самостійна робота може застосовуватись при виконанні найрізноманітніших видів навчальної діяльності: в межах уроку, лекції, семінару, лабораторних чи практичних занять, заліку, екзамену тощо. В процесі самостійної роботи студенти опрацьовують деякі найзагальніші способи її раціональної організації: вміння планувати, визначати мету й систему завдань майбутньої роботи, планувати її послідовність, обирати способи більш швидкого і економного розв'язування поставлених завдань, здійснювати самоконтроль за її виконанням та аналізувати результати роботи.

Самостійність у здобутті знань передбачає оволодіння складними вміннями і навичками бачити зміст та мету роботи, організувати власну самоосвіту, вміння по-новому підходити до вирішення нагальних питань, пізнавальну і розумову активність, самостійність, здатність до творчості.

Використовуючи відеофільми як джерело навчальної інформації під час виконання студентами самостійної роботи, викладач керується такими методами та прийомами засвоєння навчальної інформації:

1. Проводить бесіду за змістом відеофільму. Ставлячи запитання, викладач допомагає студентам зрозуміти головне, систематизувати зміст навчальної відеоінформації, забезпечивши при цьому максимум самостійності. Запитання повинні бути сформульовані так, щоб студенти, переглянувши відеоматеріали, порівнювали зміст з тими знаннями, які здобули раніше, визначили, що нового дізнались.

2. Організовує роботу з підручником. Викладач дає завдання студентам співставити зміст прочитаного твору із змістом відеофільму, уточнити розходження, висловити свою точку зору.

3. Проводить самостійну роботу після перегляду відеофільму. Викладач дає завдання написати твір за змістом фільму; написати продовження сценарію відеофільму; скласти детальний план фільму чи фрагменту; написати рецензію; скласти відгук про фільм тощо. Робота після перегляду відеофільму – це творчий процес, і тому останнім часом з'явилась така форма самостійної роботи, як доповнення навчальної інформації відомостями, одержаними із інших джерел. Ці форми роботи передбачають необхідність у читанні додаткової літератури, підготовці та пошуку ілюстративних матеріалів.

Процес зіставлення та аналогій завжди викликає у студентів великий інтерес, бо він сприяє активізації розумового процесу. Позитивна риса зіставлення прочитаного художнього твору із переглянутим відеофільмом

полягає в тому, що, надаючи студентам певної самостійності думок, викладач вимагає від них глибокого аналізу твору, а отже, і неодноразового повернення до літературного тексту. Студенти самі підбирають відповідні уривки літературного твору, цитують їх тощо.

Керуючись такими методами та прийомами засвоєння навчальної відеоінформації під час вивчення іноземної мови, викладач активізує навчальну діяльність студентів, збагачує їхні знання та уявлення.

Актуальність використання відеоматеріалів (навчальних відеофільмів, відеозаписів, фрагментів фільму за навчальним матеріалом) полягає в тому, що, із вдосконаленням навчальних програм у вищій школі та введення для вивчення нових тем, оновлюється навчальний матеріал, який ще не встиг знайти своє відображення у підручниках чи методичній літературі.

Доцільність використання відеоматеріалів на уроках з іноземної мови визначається їх педагогічними та технічними можливостями організації навчання у такій формі, що забезпечує більш очікуваний, порівняно з традиційними словесними методами навчання, педагогічний ефект.

На заняттях із використанням відеоматеріалів викладач має можливість індивідуалізувати роботу кожного студента: деяким ускладнити завдання, деяким надати допомогу.

Під час перегляду відеоматеріалів викладач також може поставити проблемні запитання, на які студенти повинні дати відповіді після перегляду; доцільним буде завдання складати нотатки за змістом відеофільму. Записи можуть бути зроблені у вигляді конспекту чи плану. Складання плану за навчальним відеоматеріалом передбачає виділення логічно обґрунтованих частин, а також відповідних заголовків.

Як стверджують педагоги-дослідники, В.П.Волинський, Н.І.Головко, Л.В.Чашко та інші, методи та прийоми організації самостійної роботи студентів з використанням відеоматеріалів можуть бути такими:

- демонстрація відеоматеріалів з відключеним звуком як матеріал для самостійного коментування студентами;
- самостійний відбір фрагментів відеоматеріалів для розповіді на заняттях: студенти в процесі відповіді включають фрагменти до своєї розповіді і дають їм пояснення;
- самостійне співставлення матеріалів підручника із змістом відеоматеріалів.

- пояснення неточностей, визначення своєї точки зору, переказ навчального матеріалу тощо;
- самостійне написання твору-доповнення до відеофільму;
- складання сценарію фрагменту, всього відеофільму чи відеоматеріалів за матеріалами відповідного параграфу, розділу підручника. [2, С. 60].

Зупиняючись на проблемі використання відеоматеріалів для організації самостійної роботи студентів на заняттях із вивчення іноземної мови, слід відмітити, що їх застосування передбачає керівництво сприйняттям екранного матеріалу, постановку і розв’язання практичних завдань, створення ситуацій, виконання практичних робіт на основі інформації, одержаної з екрана телевізора, порівняння відеофільму з вже відомим навчальним матеріалом, також з іншими джерелами (науково-популярною літературою, часописами, довідниками тощо). підведення студентів до самостійних висновків і узагальнень.

Прийоми організації самостійної роботи студентів відзначаються широкою різноманітністю, але головним залишається завдання – навчити студентів активно працювати за змістом відеоматеріалів, що в свою чергу сприятиме підвищенню пізнавального інтересу, розвитку самостійності, виробленню умінь застосовувати знання у практичній діяльності.

Застосування відеоматеріалів під час вивчення іноземної мови сприяє удосконаленню технологій навчання, підвищенню ефективності виконання таких важливих компонентів освіти, як:

- формування гуманітарного мислення, опанування іноземною мовою;
- залучення до літератури, надбань народної творчості, здобутків світової культури;
- пояснення навчального матеріалу в емоційній та яскраво-образній формі;
- створення сприятливих умов для наукової організації праці викладача і студентів тощо.

Прийоми організації самостійної роботи студентів за допомогою застосування відеоматеріалів відзначаються широкою різноманітністю, що в свою чергу, сприяє підвищенню пізнавального інтересу, рівня знань слухачів, розвитку в них самостійності, відповідальності, дисциплінованості, виробленню вміння застосовувати знання у практичній діяльності.

Використана література

1. Волинський В.П. та ін. Систематизація та узагальнення знань засобами відеоінформації // Педагогіка і психологія. – 1994. – № 3. – С. 59-65.
2. Головка Н.І. Форми і методи відеоінформаційного навчання // Наукові записки. Вип. ХІУ. – К., 2001. – С. 59-62.

Анотація

Стаття посвячена впровадженню сучасної телевізійної техніки в навчальний процес. Розкриває форми і методи відеоінформаційного навчання.

Шапошнікова І.М.

**Національний педагогічний університет
імені М.П.Драгоманова**

ПРИНЦИП ТЕХНОЛОГІЧНОСТІ У СИСТЕМІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.

Сучасні підходи до перебудови системи вищої професійної школи ґрунтуються на забезпеченні конкурентоспроможності випускника і підвищенні міри його відповідальності за власну працю. Швидкоплинність змін у суспільстві, розгалуження запитів на функціональну придатність вчорашнього студента, вимагають внесення принципових коректив у зміст, форми, методи та засоби підготовки фахівця. На часі постають питання розроблення і впровадження нових нормативних документів, які б регламентували оптимальне співвідношення інваріантної і варіативної складових вищої освіти, розкривали принципи побудови і реалізації освітніх стандартів. Поряд із цілеспрямованістю, прогностичністю, діагностичністю як вихідними положеннями створення освітньо-професійних характеристик та освітньо-професійних програм підготовки молодших спеціалістів, бакалаврів, спеціалістів і магістрів, технологічність виступає принципом і одночасно ознакою втілення структурних засад нової моделі формування їх компетентності [1, С. 8-11]. Проблема підготовки фахівців нового рівня, здатного вирішувати сучасні завдання формування особистості, стоїть зараз досить гостро у зв'язку із необхідністю реалізації державних стандартів початкової освіти.

Кафедрою педагогіки і методики початкового навчання Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова протягом останніх років